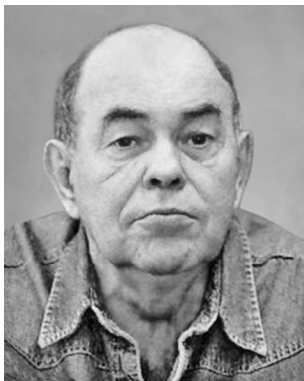


С. В. Кульчицький

Куронь Яцек



КУРОНЬ ЯЦЕК (Kuroń Jacek; 03. 03. 1934, Львів – 17. 06. 2004, Варшава) – польський політичний діяч. Орден князя Ярослава Мудрого 5-го ступ. (1998). Під час 2-ї світової війни разом із батьком брав участь у підпіл. боротьбі Армії Крайової у Львові, рятував євр. сім'ї від знищення. 1945 разом із родиною переїхав до Польщі. 1952 вступив до Польс. об'єднаної робітн. партії, з якої 1953 виключений за критику ідеол. концепції. Закін. Варшав. університет (1957), де й працював. Був активістом Соціаліст. союзу молоді. 1962 разом із К. Модзелевським очолив Політ. дискусій. клуб, який під патронатом союзу діяв у Варшав. університеті, а також підготував програм. маніфест, де з марксист. позицій розкритикував устрій Польщі, СРСР та ін. країн рад. блоку. Під час його обговорення органи безпеки заарештували учасників уже забороненого владою клубу. К. був звільнений з роботи і засудж. до 3-х р. ув'язнення. Після відбуття покарання організовував студент. маніфестації. За участь в антиуряд. виступах проти вторгнення в Чехословаччину 1968 знову заарешт. і засудж. до 3-х р. позбавлення волі. К. став одним із найавторитетніших діячів дисидент. руху, широко відомим як у країні, так і за кордоном. 1976 польс. уряд жорстоко розправився з робітниками в Радомі, Урсусі та ін. містах, які протестували проти підвищення цін на продовольство. Дізнавшись про розправу, 14 представників польс. інтелігенції, серед них і К., підписали та опублікували звернення до суспільства і влади Польщі. Так виник Комітет оборони робітників, який своїми відозвами та прокламаціями започаткував самвидав, зокрема К. видав 2 збірки публіцист. виступів й автобіогр. кн. «Wiara i wiina. Do i od komunizmu» (Warszawa, 1989). Комітет оборони робітників, перейменов. у Комітет соц. оборони, на чолі з К., А. Міхніком і Я. Липським, 1978 почав створювати незалежні профспілки, на основі яких 1979 постала Конфедерація незалеж. Польщі. З утворених

структур 1980 виникло профспілк. об'єдн. «Солідарність». Після оголошення в Польщі воєн. стану (грудень 1981) інтернов., а згодом ув'язнений. З ув'язнення на поч. 1982 передав програмне есе, в якому наполягав на перетворенні об'єдн. «Солідарність» у централізов. організацію, здатну протистояти владі, організувати заг. політ. страйк і покласти край комуніст. режиму. Навесні 1984 К. та ін. лідери опозиц. профспілок відмовилися від пропозиції вийти на волю за умови виїзду за кордон. Після цього уряд був змушений звільнити їх за амністією. 1989 К. став одним з організаторів переговор. процесу представників опозиції з уряд. колами, який визначив кінець комуніст. режиму в Польщі та започаткував «оксамитову революцію». На виборах 1989 обраний депутатом польс. сейму, признач. міністром праці та соц. політики у першому некомуніст. уряді Т. Мазовецького, згодом – у кабінеті Г. Сухоцької. Працював в Укр.-польс. (Польс.-укр.) форумі – громад. організації, що сприяла розширенню співробітництва країн, неодноразово відвідував Україну. Почес. громадянин Львова (2002).

Рекомендована література

1. Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі. Л., 2002;
2. Хрулінська І. П'ять років після смерті Яцека Куреня // Укр. альм. 2010. Варшава, 2010;
3. «Не можна змушувати до покути» / Інтерв'ю з Я. Куренем // Кіно-Театр. 2014. № 5.

Бібліографічний опис:

Куронь Яцек / С. В. Кульчицький // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-52025>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).